

V PRAVO SMER! POZDRAVNI GOVOR ŠTUDENTOM 1. LETNIKA V ŠTUDIJSKEM

LETU 1995/96

Anton Gosar

Ob letošnji slovesni podelitvi indeksov na novo vpisanim študentom geografije na ljubljanski univerzi se zdi umestno razmisliti o smeri in doletu geografije. V času vsesplošnega iskanja vrednot in priseganja na te in one malike je prav, da študentom povemo, katera smer je v geografiji prava. Hipotetično in dejansko. Pričujoče razmišljanje je razdeljeno na različne vidike orientacije, zanjo pa vemo, da je bistvena sestavina (ne le) geografije!

Orientacija v prostoru in času. Geografija na ljubljanski univerzi bo v naslednjem letu praznovala 75-letnico. Na njej so se izšolale generacije učiteljev, znanstvenikov, politikov, turističnih delavcev, novinarjev, statistikov, urbanistov, planerjev in drugih. Odkar se je pred nekaj več kot 30 leti nastanila v novi stavbi Filozofske fakultete, je v geografske predavalnice vstopilo prek 2000 študentov. Diplomiralo jih je okrog 400. Osip je bil 80 %!

V čem je problem? Prvi letnik? Ne, vsaj ne toliko, kot bi na podlagi zgornjega podatka pričakovali! V drugi letnik vstopi od 50 do 60 študentov. Za približno polovico brucov je preskok iz srednje šole na visoko šolo pretežak! Zaradi Uvoda, Statistike, Geomorfologije ali Geografije prebivalstva? Problem je treba iskati drugje. Po štiriletnem študiju diplomira letno v povprečju le 18 študentov oziroma le dobra tretjina vpisanih v zadnji letnik. Drugi se izgube, se v geografskih krogih ne pojavljajo več, ostajajo »falirani študentje«. Zakaj? Če odmislim napake našega študijskega programa in nas, predavateljev, potem je treba na prvo mesto postaviti pomanjkljivo odgovornost študenta absolventa do sebe, družine, stroke in družbe.

Najprej: odgovornost do družbe! Na oddelku za geografijo nas je trenutno zaposlenih 25. Letos izobražujemo okrog 380 študentov. Od države prejemo za to okrog 50 milijonov tolarjev: 45 v obliki bruto plač in 5 v obliki plačil za funkcioniranje oddelka, za raziskave, izpopolnjevanje in drugo. To je 583.000 DEM ali, še bolj nazorno, to je 12 BMW-jev 318is oziroma štirje Ferrariji 355 GTS. Glede na to, da le 18 študentov diplomira, je v vsakega vloženo kar 23.166 ameriških dolarjev. Za družbo je diplomiran geograf drag strokovnjak. Družba nas še podpira in financira. Zaradi softvera, ki ga ustvarjamo. Toda, kako dolgo še?

Odgovornost do stroke. Študenti zberejo v teku študija vedenja iz okroglo 40 debel, vej in lističev geografske znanosti. Toliko je namreč po sedaj veljavnem študijskem programu predmetov in drugih oblik neposrednega pedagoškega dela na našem oddelku. Bogato znanje, na katerega bi morali biti ponosni! Pričakovati bi bilo, da bodo absolventi celovsko predani, celo zaslepljeni, oziroma da bodo samozavestni sejalcji semena stroke v javnosti. Geografijo bi naj, po njihovem zasluženju, cenili tako kot medicino in pravo! Toda: letno med 20 in 30 študentov, s katerimi smo se geografi pedagogi ukvarjali štiri dolga leta, zavrže vse: znanje, kolege, geografijo. Ne bogatijo se iz posode pridobljenega geografskega vedenja in kruha si ne režejo z mize, v katero so vložili najmanj štiri leta svojega dela. Pravih prerokov geografije je v javnosti tudi zato zelo, zelo malo!

Orientacija v družbi in življenju. Dejansko pa ni razlogov za študentsko apatijo in odstop od na prelomu v dvajseta leta začrtane življenske smeri. Vi ste generacija, ki lahko to spremeni! Dokazano je, da znanje, pridobljeno na Oddelku za geografijo, vodi v visoko družbo. Kolega geograf Dušan Plut je bil član slovenskega predsedstva, geograf Lojze Peterle je postal predsednik slovenske vlade. Geograf Juri Franko je veleposlanik v Španiji. Geograf Jože Lenič je poslanec državnega zbora. Občine Brežice, Ptuj in druge imajo geografa za župana. Kolegi geografi Genorio, Černe, Bricelj zasedajo pomembne strokovne položaje na ministrstvih. Geografi so (bili) direktorji podjetij Mladinska knjiga, Kompas Holidays, Postojnska jama in mnogih hotelov. Direktorske položaje na inštitutih (so) zasedajo(li) geografi: krasoslovni inštitut, urbanistični inštitut, statistični zavod itd. Mnogi delajo pri časopisih, radiju in na televiziji. Nekateri so osnovali lastna ekspertna podjetja oziroma so člani vladnih in nevladnih ekspertnih skupin, društev in organizacij.

Seveda pa ne gre prezreti naših kolegov učiteljev, ki vcepljajo, podobno kot mi, znanje v mlade, nabrite glave osnovnošolcev in dijakov. Njim gre zahvala, da je stroka med mladimi tako zelo priljubljena. Geografijo je za maturo izbralo prek 2000 maturantov ali kar tretjina vseh! Letos je za vpis na geografijo zaprosilo 352 srednješolcev. Le 83 študentov je bilo sprejetih. Torej le petina vseh prosilcev. Postopek nam je odredil le najboljše. Vemo, da so inteligentni. Vemo, da so slovenska smetana. Manj prepričani pa smo v to, da so pripravljeni zastopati interese

stroke, ki so se jo namenili študirati. Se zanjo boriti na fakulteti in izven nje. Bojimo se, da jim je kratkoročni cilj le ta, da bi uspešno opravili za vpis v 2. letnik predpisane izpitne pogoje. Torej je njihov cilj: izpiti! Oziroma dolgoročno: doštudirati! Ali res samo to?

Kaj pa, če si za cilj zastavimo: razumeti in vzljubiti geografijo. Smešno? Niti ne: prvič, geografija je po potrebi ženskega ali moškega spola (zemljepis). Geografija je namreč sožitje dveh partnerjev, ki se oplajata: narave in družbe. Vsak srednješolec ve, kako to poteka. Če seveda ni pozabil snovi iz prvega letnika! Drugič, geografija je še deviška in vsebinsko še dokaj nedorečena. Veliko je še neraziskanih endogenih in eksogenih dejavnikov in procesov, ki čakajo na odkritja in ugotovitve zakonitosti. Denimo: procesov v in nad oceani v navezavi na klimatske razmere na kopnem. Ali: učinkov človekovih dejanj na okolje. Tretjič, geografija je kompleksna, sposobna zadovoljiti veliko parcialnih interesov.

Orientacija v stroki in na fakulteti. Samozavestnih prerokov geografije je malo! To ponavljam, ker bi rad poudaril, da ne gre le za govorjenje o stroki, ampak za trdo delo, ki vodi do novih znanstvenih spoznanj. Preroki so tisti, ki človeštvu razširjajo obzorja! Na našem oddelku so bili vedno prisotni. Vsi poznate našega prvega misleca v stroki Antona Melika in pedagoga Svetozarja Ilešiča. Od njunih časov do danes je stroka naredila velike korake. Po zaslugi Ivana Gamsa je napredovala na področju proučevanja krasa, z Vladimirjem Klemenčičem je postavila temelje socialni, politični ter etnični geografiji, po Igorju Vrišerju je v javnosti povzeto razumevanje prostorskih funkcionalnih soodvisnosti. Sedanja mladi rodovi razširjajo obzorja na področju geografskih informacijskih sistemov in na drugih računalniško podprtih vsebinah. 66 objav strokovnih člankov v tuji strokovni literaturi po letu 1990 je dokaz, da vstopamo v strokovno kritično mednarodno areno. Ne dokazujemo se več le sami sebi!

Kot bodoči študentje geografije boste primorani slediti tokovom raziskovanj na našem univerzitetnem Oddelku, Inštitutu za geografijo, Geografskem inštitutu ZRC SAZU in drugje. Za bodoče preroke geografije so to odlične reference za zaposlitev! Predvsem, če boste še kot študentje objavljali strokovne izsledke v eni od številnih geografskih publikacij, denimo v: Geografskem vestniku, Delih (Oddelka za geografijo), Geographici Slovenici, Geografskem zborniku, Geografskem obzorniku, Geografiji v šoli in drugje. Morda tudi v tujini.

Prav zaradi tega, ker sem želel izpostaviti vsebinsko, torej: komponento stroke in ne študija, preverjanja znanja, nisem tokrat, tako kot prejšnja leta, opozarjal na probleme rednega prihajanja na predavanja, sprotne študija snovi, samoorganiziranosti pri razporejanju izpitov, izdelavo pisnih izdelkov itd. O tem bodo v prvih urah itak govorili predavatelji. Prav oni so tisti, na katere se morate najprej obrniti v primeru nejasnosti in problemov. Ob tej priliki bi rad opozoril na pravilno tituliranje kolegov, to so: gospod (gospa) asistent(ka), gospod docent, gospod profesor. Ne morete jih klicati le »profesor!« ali »tovarš!«, pa čeprav so odslej dalje to vaši kolegi (in vas bodo oni pogosto nagovarjali s »kolega«).

Ob zaključku naj vas, spoštovani kolegi v stroki, opozorim na najbolj pomembno institucijo našega oddelka. To je naša knjižnica s kartografsko zbirko! Ta ustanova je najbolj bogata strokovna knjižnica v Sloveniji. V njej je moč najti na milijone statističnih podatkov, na stotisoče geografskih vsebin, obdelanih v člankih, na tisoče knjig in kart, moč se je prek računalnikov povezati s svetom. To je tabernakelj naše stroke! K njemu se obračamo vsi, ki stroko spoštujemo in v stroki delamo. To je vir našega prejšnjega delovanja!

**GEOGRAFSKE RAZISKAVE NA
MEDNARODNEM MLADINSKEM
RAZISKOVALNEM TABORU ŠMARTNO
NA POHORJU 1995
Andrej Lenartič**

Prispevek predstavlja nekatera spoznanja, ki smo jih pod vodstvom mentorja prof. Srečka Štajnbaherja ugotovili mladi raziskovalci na mednarodnem mladinskem raziskovalnem taboru na Pohorju. Tabor je organiziralo gibanje Znanost mladini pri Zvezi organizacij za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS). Letošnji Mladinski tabor, že trinajsti po vrsti, se je obeležil tudi s predpono »mednaroden«, saj so se ga udeležili mladi raziskovalci iz Francije, Velike Britanije in Italije.

Mladinski raziskovalni tabor, ki poteka vsako leto v prijetnem okolju slovenjebistriškega Pohorja, natančneje na Šmartnem na Pohorju, je kakor vsa druga leta tudi letos pripeljal do presenetljivih rezultatov.

Geografska skupina je bila od vsega začetka sestavni del tabora, nakar so se ideje po letu 1992 izčrpale, in tako je skupina »počivala« kar tri leta. V vseh letih je bila osnovna naloga mladih geogra-